

Διακυβέρνηση και Διαχείριση Νερού στη Μεσόγειο

Συντάκτης: Ίδρυμα Eni Enrico Mattei
Πηγή: NOSTRUM-DSS Deliverable D6-5

Τι είναι το Nostrum-DSS?

Είναι συντονιστική δράση, η οποία χρηματοδοτείται από το Πακέτο-Πλαίσιο 6 (FP6) της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία στοχεύει να βελτιώσει τη διακυβέρνηση και τον προγραμματισμό για την αειφορική διαχείριση του νερού στη περιοχή της Μεσογείου μέσω:

- της καθιέρωσης ενός δικτύου επικοινωνίας μεταξύ των τομέων της επιστήμης, της πολιτικής, και της αστικής κοινωνίας
- της ενθάρρυνσης της ενεργού συμμετοχής των σχετικών φορέων
- της ανάπτυξης και της διάδοσης των καλύτερων περιπτώσεων για το σχεδιασμό και την εφαρμογή των εργαλείων Dss για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Υδατικών Πόρων.

Ποιες είναι οι σειρές Εντύπων Nostrum-DSS?

Αυτά τα σύντομα έγγραφα συναψίζουν την κύρια ουσία του προγράμματος και αντιπροσωπεύουν την **Πύλη Εισόδου** στο ευρύ φάσμα των διαθέσιμων στο ιστοχώρο του προγράμματος, προϊόντων και πόρων. Αποτελούνται από τρία είδη εντύπων:

- Έντυπα αναλύσεων υποθέσεων
- Έντυπα πολιτικής
- Τεχνικά Έντυπα

Σε ποιους απευθύνονται τα έντυπα

Ως τμήμα της σειράς των Εντύπων Πολιτικής, το παρόν έγγραφο απευθύνεται κυρίως **στους υπεύθυνους πολιτικής και λήψης αποφάσεων** που ενδιαφέρονται στο να αποκτήσουν επίγνωση του τρόπου με τον οποίο **τα εργαλεία και οι προσεγγίσεις DSS** μπορούν να τους υποστηρίξουν στην καθημερινή εργασία τους, αλλά μπορούν επίσης να είναι χρήσιμα στους ερευνητές και τους επαγγελματίες.

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε τον ιστοχώρο του NOSTRUM-DSS:

→ <http://www.nostrum-dss.eu>

This leaflet is the sole responsibility of the author(s) and does not represent the opinion of the EC, nor is the EC responsible for any use that might be made of the information appearing herein.

Η διακυβερνητική κρίση

Στη περιοχή της Μεσογείου, το πρόβλημα της έλλειψης νερού γίνεται έντονα αισθητό λόγω της άνισης χρονικής και χωρικής διανομής των υδάτινων πόρων, αλλά και λόγω της υψηλής ρύπανσης των υδάτων. Η πίεση στους υδάτινους πόρους συνεχίζει να αυξάνεται, λόγω των αυξανόμενων πληθυσμών και της αυξανόμενης ζήτησης, της αλλαγής κλίματος, αλλά και συνεπεία των ανεπαρκών κρατικών πολιτικών που, παραδείγματος χάριν, ευνοούν το γεωργικό τομέα – το μεγαλύτερο παραδοσιακά καταναλωτή του καθαρού νερού.

Η έλλειψη νερού στη Μεσόγειο είναι επομένως συνήθεια "διαχείρισης κρίσεων" των τομέων διαχείρισης υδάτων που απαιτεί να επαναπροσδιορίσει **νέους ρόλους και ευθύνες** τόσο για τους ιδιωτικούς όσο και για τους δημόσιους φορείς.

Η υιοθέτηση των "νέων" τρόπων διακυβέρνησης πρέπει καταρχήν να εγγυηθεί το σεβασμό και τη εμπιστοσύνη που **οι ιδιωτικοί φορείς** έχουν για τα δημόσια ιδρύματα, να αυξήσει την **ικανότητα** αυτών των ιδρυμάτων να ανταποκριθούν στις μεταβαλλόμενες καταστάσεις για να επιτύχουν την κοινωνική συναίνεση και να επιλύσει τις συγκρούσεις.

Σήμερα, διάφορες παράπλευρες λύσεις ανεφοδιασμού υιοθετούνται ευρέως για να αυξήσουν τη διαθεσιμότητα νερού και να αντιμετωπίσουν τη φυσική έλλειψη του. Αλλά αναγνωρίζεται ότι η αυξανόμενη παροχή νερού κατά αόριστο τρόπο δεν είναι σίγουρα μια βιώσιμη λύση, και οι εναλλακτικές λύσεις πρέπει να εστιάσουν στη βελτίωση της **αποδοτικότητας των χρήσεων του νερού**. Οι στρατηγικές διαχείρισης πρέπει να περιλαμβάνουν τόσο την προσφορά όσο και τη ζήτηση ώστε να προκαλούν την αποταμίευση νερού καθώς επίσης και τη αυξημένη αποδοτικότητα στη χρήση νερού.

Κάθε αλλαγή στα ισχύοντα μοντέλα διακυβέρνησης πρέπει να βασίζεται στις αρχές της **Ολοκληρωμένης Διαχείρισης των Υδατινών Πόρων (IWRM)** έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η δημόσια συμμετοχή και η αειφορία στη διαχείριση των υδάτινων πόρων.

Ως παράδειγμα διαχείρισης από πλευράς ζήτησης που υποστηρίζονται από τα εργαλεία DSS βλέπε τις Ιταλικές, Ισπανικές και Μαροκινές υποθέσεις αναλύσεων...

Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Υδατινών Πόρων

Σύμφωνα με τη Παγκόσμια Συνεργασία για το Νερό (Global Water Partnership), η Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Υδατινών Πόρων (IWRM) "είναι μια διαδικασία που προωθεί τη συντονισμένη ανάπτυξη και διαχείριση του νερού, του εδάφους και των σχετικών πόρων, προκειμένου να μεγιστοποιηθεί η οικονομική και κοινωνική ευημερία κατά τρόπο δίκαιο χωρίς κανένα συμβιβασμό όσο αφορά την αειφορικότητα ζωτικών οικοσυστημάτων".

Ο κύριος στόχος της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης είναι το επίτευγμα ενός **αποδοτικού και δίκαιου συστήματος** διανομής και διαχείρισης των υδάτινων πόρων, μέσω ενεργειών που στοχεύουν στη μείωση της ζήτησης νερού και των πηγών ρύπανσης.

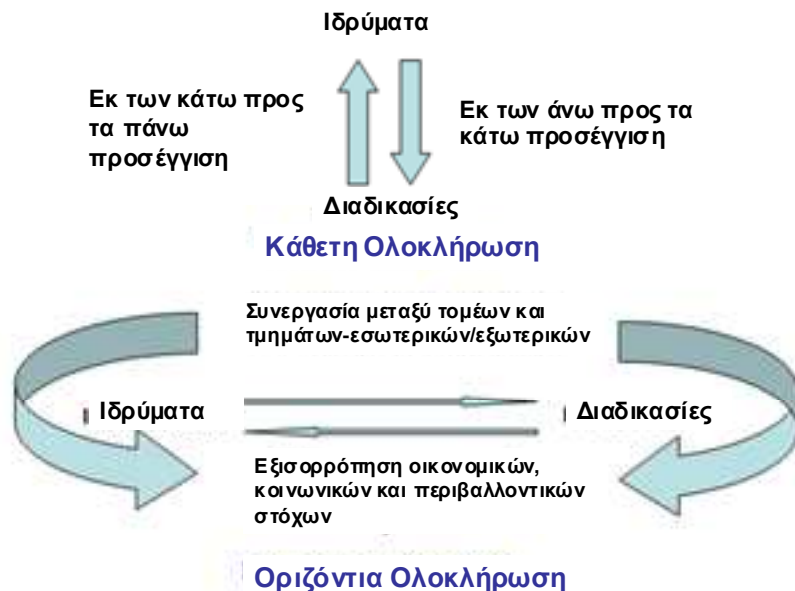
Εμπειρίες από τις αναλύσεις υποθέσεων (case study) του Nostrum-DSS

Συρία

Στην ανάλυση υπόθεσης της Λεκάνης του Asnobe, η βασισμένη σε ένα πρότυπο προσομοίωσης τρέχουσα διαδικασία λήψης αποφάσεων, βασίζεται ακόμη αποκλειστικά στην κεντρική κυβέρνηση.

Ελλάδα

Η αναγνώριση των αρχών της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Υδατινών Πόρων είναι παραδειγματική στην ανάλυση υπόθεσης του νησιού της Πάρου..

Το "Νέο" παράδειγμα Διακυβέρνησης

Η παραδοσιακή προσέγγιση στη διακυβέρνηση είναι συγκεντρωτική (π.χ. βασισμένη στην κρατική αρχή), τομεακή, και βασίζεται στην από «πάνω προς τα κάτω» λήψη αποφάσεων. Αυτό το πρότυπο της διακυβέρνησης δεν είναι πλέον επαρκές για την εξέταση των νέων σύνθετων ζητημάτων και προβλημάτων σχετικών με την έλλειψη νερού στη Μεσόγειο, που συχνά οδηγεί σε κοινωνικές και πολιτικές συγκρούσεις.

Οι νέες μορφές διακυβέρνησης συνδέονται με την αποκέντρωση των διαδικασιών λήψης αποφάσεων με μια ισχυρή συμμετοχή των φορέων – ιδιωτικούς και δημόσιους τομείς. Το "Νέο" παράδειγμα διακυβέρνησης ανφέρεται στους διαφορετικούς τρόπους διακυβέρνησης των ανθρώπων, ιδρυμάτων και πόρων, που διακρίνονται καλά από την παραδοσιακή, από «πάνω προς τα κάτω» προσέγγιση, και χαρακτηρίζεται από:

- ένα πιο κυρίαρχο ρόλο για συνεταιριστικές προσεγγίσεις και θετικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ των Κρατικών ιδρυμάτων και τοπικών φορέων,
- μια αυξανόμενη έμφαση στις δημόσιες -ιδιωτικές συνεργασίες, και
- τη προτίμηση για τις από «κάτω προς τα επάνω» προσεγγίσεις (δηλ. οι συμμετοχοί λαμβάνουν ενεργό μέρος στη διαδικασία λήψης αποφάσεων σε διάφορα επίπεδα και οδηγούν τη διαδικασία).

Αυτό το παράδειγμα στηρίζεται στην κάθετη και οριζόντια **ενοποίηση** τόσο των ιδρυμάτων όσο και των διαδικασιών, όπως φαίνεται στο σχεδιάγραμμα πιο πάνω:

1) **η κάθετη ενοποίηση** ανφέρεται στις ενέργειες του συλλογικού προγραμματισμού και της διαχείρισης σε διαφορετικά επίπεδα (εθνικό, περιφερειακό και τοπικό). Η κάθετη ενοποίηση παραδοσιακά χρησιμοποιεί τα εργαλεία "μαλακής διακυβέρνησης", π.χ. κοινωνική μάθηση,

2) **η οριζόντια ενοποίηση** ανφέρεται στην πειθαρχημένη ολοκλήρωση των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών στόχων μέσω των κεντρικών μηχανισμών, π.χ. συντονισμός σε επίπεδο Υπουργικού Συμβουλίου.

Για περισσότερες λεπτομέρειες στις από «πάνω προς τα κάτω» και από «κάτω προς τα πάνω» προσεγγίσεις δείτε το φυλλάδιο *Nostrum-DSS Decision Making and laws*

Τρόποι προσέγγισης

Στις Μεσογειακές χώρες, οι κυβερνήσεις πρέπει να αλλάξουν τον επικρατούντα προσανατολισμό των πολιτικών για τον νερό:

- Τα εργαλεία συστημάτων υποστήριξης αποφάσεων θα μπορούσαν να παρέχουν σημαντική στήριξη για να σχεδιάσουν τις ολοκληρωμένες πολιτικές για το νερό σύμφωνα με το παράδειγμα της αειφόρου ανάπτυξης, ειδικά για τον προγραμματισμό σε επίπεδο λεκάνης Μεσογείου.
- Οι υδρολογικές και μετεωρολογικές βάσεις δεδομένων, μέρος του DSS, είναι επίσης χρήσιμα όργανα προγραμματισμού.
- Τα εργαλεία DSS χρησιμοποιούνται επίσης για να διερευνήσουν τη σύνδεση μεταξύ της οικονομικής ανάπτυξης, της χρήσης των υδρολογικών πόρων και του εδάφους, και για να ενθαρρύνουν τη δημόσια συμμετοχή.
- Πιο γενικά, η ανάπτυξη και εφαρμογή του DSS στις στρατηγικές των χωρών και στη λήψη αποφάσεων για τη θέσπιση των αρχών της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, πρέπει να ληφθεί υπόψη και να προωθηθεί, ως μέσο για τη βελτίωση της διακυβέρνησης υδάτων.

Για το πώς τα εργαλεία DSS μπορούν να υποστηρίξουν την εφαρμογή των αρχών της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης των Υδάτινων Πόρων βλέπε **NOSTRUM-DSS Meta-Guidelines**
 → | <http://www.nostrum-dss.eu>
 Home » Final products » Policy support » Meta-guidelines

- Keywords: Data Management, GIS, spatial data, DSS research and development
- Keywords: Public Participation, Stakeholders Analysis, Conflict Assessment
- Keyword: IWRM Concepts and principles

